

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
Кафедра освіти дорослих

НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА В СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ВИМІРАХ

Монографія

За науковою редакцією
доктора педагогічних наук В. М. Слабка

Київ
Видавничий дім «Гельветика»
2018

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 14 від 26 червня 2018 року)*

*За науковою редакцією
доктора педагогічних наук В. М. Слабка*

Редакційна колегія: *Н. Г. Ничкало* – академік Національної академії педагогічних наук України, д. п. н., професор (*голова*); *В. П. Сергієнко* – д. п. н., професор, заслужений працівник освіти України, директор Навчально-наукового інституту неперервної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова; *В. М. Слабка* – д. п. н., завідувач кафедри освіти дорослих Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова; *Л. Л. Макаренко* – д. п. н., професор, професор кафедри інформаційних систем і технологій Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова; *М. М. Марусинець* – д. п. н., професор, заслужений працівник освіти України, професор кафедри педагогіки і методики початкового навчання Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова; *В. Д. Сиротюк* – д. п. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики навчання фізики і астрономії Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова; *О. П. Хижна* – д. п. н., професор, професор кафедри методики музичного виховання та хорового диригування Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

РЕЦЕНЗЕНТИ: **В. Б. Євтух, ДОКТОР ІСТОРИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР, ЧЛЕН-КОРЕСПОНДЕНТ НАН УКРАЇНИ;**
В. В. БОРИСОВ, ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР;
В. М. ВАШКЕВИЧ, ДОКТОР ФІЛОСОФСЬКИХ НАУК, ПРОФЕСОР.

Н 53 **НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА В СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ВИМІРАХ:** колективна монографія / Н. Г. Ничкало (голова) ; за наук. ред. д.п.н. В. М. Слабка / Мін-во освіти і науки, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; кафедра освіти дорослих. – Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 284 с.

ISBN 978-966-916-646-3

У колективній монографії розглянуто питання, пов'язані з багатоаспектністю проблеми сучасного стану розвитку неперервної освіти в Україні, яка передбачає інтеграцію всіх рівнів і видів освіти (дошкільна, шкільна, професійна, постпрофесійна) в цілісну систему, що забезпечує можливість оновлення й поповнення знань упродовж життя людини. Висвітлюються теоретико-методологічні та історичні витoki й основи становлення та розвитку неперервної освіти в Україні та за її межами.

УДК 37.013.43:37.011.3-051:39(477)

ISBN 978-966-916-646-3

© Колектив авторів, 2018
© Видавничий дім «Гельветика», 2018

МАКАРЕНКО Л. Л., ОРОС І. Н., ПЕВСЕ А. А.

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Обґрунтовано значення інформатизації освіти з урахуванням сучасних тенденцій модернізації освітньої системи в Україні у добу глобалізації освітнього світового простору.

Педагогічна діяльність розглядається як спосіб соціокультурної практики особистості, яка реалізує завдання збереження національних традицій, адаптації та регуляції процесу професійного становлення майбутнього вчителя. Модернізація освітньої системи в Україні детермінується тенденціями європейської інтеграції, яку можна розглядати істотним важелем успіху не лише економічної та політичної трансформації суспільства, а й стратегічних змін освітньої політики України.

Ключові слова: освіта, модернізація професійної підготовки, педагогічна діяльність, освітня система, інформатизація.

Початок ХХІ століття позначився інформаційною революцією, яка зорієнтувала культурні процеси на пошук коеволюційних контекстів проблеми цілісності людини та її системної єдності із середовищем, взаємодії й віднайдення консенсусу у вирішенні питань виживання. У нових умовах розширення людиною власних меж, її експансії в культуру викликає глобальну потребу педагогічного забезпечення опанування інформаційних засобів діалогу зі світом і собою.

Найбільш широкого застосування отримав сьогодні термін «інформаційне суспільство» як соціологічна та футурологічна концепція, де основним фактором суспільного розвитку є виробництво й використання науково-технічної та іншої інформації. Нині футурологи, політологи, філософи, історики дискутують, чи є це суспільство різновидом постіндустріального суспільства, а чи новою фазою історичного розвитку передових країн. Основу теорії інформаційного суспільства заклали Д. Белл, Т. Стоуньєр, А. Турен, У. Дайзард, А. Тоффлер, саме в їхніх фундаментальних працях 1970–1980-х років було окреслено основні риси його концепції.

Концепція інформаційного суспільства (Е. Масуда, Д. Мартін, Г. Молітор та ін.) посідає провідне місце в сучасній науці, яка змінила концепцію індустріального та постіндустріального суспільства. Саме інформаційне суспільство («третя хвиля») породжує нові інститути, відносини, цінності – те, що А. Тоффлер називає новим ладом життя. Інформаційна цивілізація радикально перетворює соціокультурний простір, формуючи інформаційну культуру [10].

Освіта як соціокультурне явище і як чинник розвитку особистості відкриває людині культуру і збагачує її, забезпечуючи спадкоємність поколінь та індивідуальний розвиток людини. Педагог-філософ С. Гессен писав, що завдання будь-якої освіти – долучення людини до культурних цінностей науки, мистецтва, моральності, права, господарства, перетворення «природної» людини на культурну [6, с. 36]. Сьогодні людство усвідомило ту обставину, що його майбутнє залежить від того, чи зможе людина «стати іншою за своїми інтересами, потребами, ціннісними установками». Для вирішення цих завдань принципове значення має освіта, орієнтири і пріоритети якої змінюються.

Освіта – складне, багатогранне поняття, що відображає різні аспекти нелінійної взаємодії особистості, що формується, з суспільством у просторі культури (взаємозв'язок, взаємовплив компонентів єдиної системи «суспільство – культура – освіта – особистість»). Освіту через її культуровідповідність об'єднує власне навчання і виховання (самовиховання) як інтерналізація тих соціокультурних цінностей суспільства, які поділяють його члени. «Цінності освіти – це ідеали, обернені в етичні орієнтири виховання і навчання: істина, добро, особистість, корисність, свобода, любов, творчість. Цінності диктуються відчуттями і приймаються свідомістю», – підкреслюють Є. Бондаревська та С. Кульневич [4].

Концепцію інформатизації сфери освіти в Україні відображено в різних державних програмах – Державна програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006–2010 роки»; Державна програма роботи з обдарованою молоддю на 2007–2010 роки, затверджена «Постановою Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 р. № 1016»; Державна цільова науково-технічна програма «Образний комп'ютер» (схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2000 № 1652 та затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 58); Державна цільова науково-технічна програма «Впровадження і застосування грід-технологій на 2009–2013 роки», «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», «Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в Європейський освітній простір»; Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 років та в інших нормативних документах [7-8; 11; 12], спрямованих на подолання відставання України від розвинених країн Заходу в становленні інформаційного суспільства, де представлено систему взаємопов'язаних цілей, завдань, напрямів, методів і засобів інформатизації освіти в Україні (за останні десять років змінилося декілька концепцій інформатизації освіти, але всі вони не внесли до реформування освіти цілісних структурних змін, а мали переважно фрагментарний характер). Аналіз різних концепцій інформатизації освіти дав змогу виділити її основні напрями, значущість яких посилюється розвитком процесу інформатизації суспільства.

Перший напрям визначається тенденцією розширення сфери використання інформаційно-комунікаційних технологій, застосування яких

стає нормою у всіх сферах людської діяльності, що зумовлює становлення навчальних дисциплін, які забезпечують підготовку студентів у галузі інформатики та інформаційних технологій – формування у них цілісної інформаційної культури.

Другий – пов'язаний з філософським переосмисленням ролі інформації в розвитку природи і суспільства, зростанням розуміння загальнонаукового значення системно-інформаційного, еволюційно-синергетичного підходів як фундаментальних методів наукового пізнання. Інформатика перетворюється із суто технічної дисципліни про методи і засоби обробки інформації за допомогою комп'ютера на фундаментальну науку про інформацію та інформаційні процеси не тільки в технічних системах, але й в природі і суспільстві, що передбачає гуманітарний, світоглядний погляд на інформатику, визначення її як метапредмета в змісті освіти.

Третій – обумовлений інтеграцією інформаційних технологій у навчання як нового інструмента інформаційно-педагогічної діяльності, що забезпечує можливості реалізації міждисциплінарного підходу в освіті, зближення природничо-наукового і гуманітарного знання, фундаменталізації освіти і відновлення її цілісності.

Четвертий – пов'язаний з глибоким впливом на мету і зміст освіти процесів інформатизації суспільства, що приводять до все більшої зміни способу життя людини, – необхідно виробити якісно нову модель підготовки членів інформаційного суспільства, для яких здатність до людських комунікацій, активне оволодіння науковою картиною світу, швидка і гнучка зміна своїх функцій у праці, толерантність, відповідальна цивільна позиція і розвинена планетарна свідомість стануть життєвими домінантами.

Для цього суспільству потрібен сучасний педагог, який володіє цілісною інформаційною культурою – інтеграційною якістю, що забезпечує його діяльність в інформаційному середовищі в процесі вирішення як загальнокультурних, так і освітніх завдань, спрямованих на навчання, розвиток і виховання нових членів інформаційного суспільства. На думку В. Андрущенка, вітчизняна педагогічна дійсність актуалізує проблему творчо-еволюційної динаміки педагогічної професії, яка спрямовує неперервну педагогічну освіту на інформаційне, особистісне забезпечення функціонування об'єктивно і суб'єктивно ефективних педагогічних засобів професійної підготовки майбутніх учителів [1].

Ця проблема достатньо складна і неоднозначна: її поняттєвий базис знаходиться на перетині дослідницьких полів філософії, психології, педагогіки, інформатики, соціології та інших наук. У зв'язку з цим визначальними для нашого дослідження є праці про інформаційну культуру, що характеризуються поглибленням *філософсько-світоглядних* (В. Андрущенко, Б. Гершунський, М. Кастельс, В. Лутай, А. Суханов, Е. Семенюк, О. Петров, А. Урсул, Ю. Шрейдер та ін.) [2], *культурологічних* (А. Арнольдів, М. Вохришева, Н. Гендіна, О. Гречихіна, Л. Коган, В. Сластьонін, І. Соколова, М. Чванова та ін.) [3] та *інформаційно-*

технологічних (В. Биков, О. Білоус, Ю. Богачков, А. Гуржій, В. Вембер, М. Жалдак, Ю. Жук, А. Коломієць, М. Коляда, Л. Макаренко, Н. Морзе, Е. Машбиць, Є. Полат, Ю. Рамський, І. Роберт, О. Спирін, С. Яшанов та ін.) [5] підходів до вивчення цього феномена. У них розглядаються проблеми вдосконалення інформаційної підготовки в навчальних закладах різного рівня акредитації, проблеми оптимального використання науково-педагогічних, навчально-методичних, програмно-технологічних розробок, орієнтованих на реалізацію дидактичних можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, що використовуються в процесі викладання навчальних дисциплін.

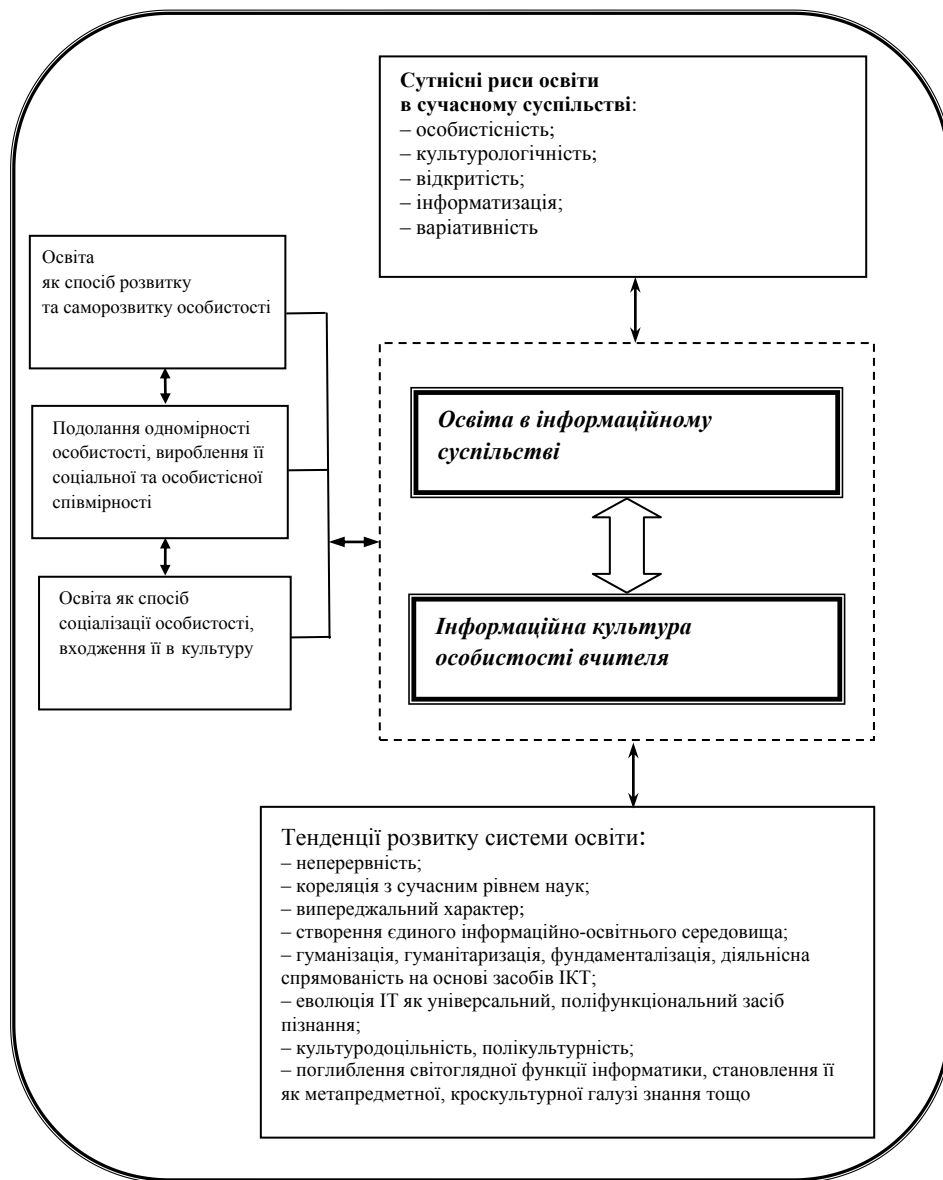
Спираючись на роботи цих дослідників, проаналізуємо особливості цільового, змістового і процесуального компонентів освіти в умовах її інформатизації.

Таким чином, при визначенні мети і змісту освіти необхідним є пошук оптимального поєднання традиційних підходів, що вже склалися, і впровадження нових інформаційних компонентів, спрямованих на формування досвіду життєдіяльності особистості на інформаційній основі, що зумовлює затребуваність особистості в інформаційному суспільстві (рис. 1).

Інформатизація освіти спричиняє зміни в її процесуальній складовій. Незважаючи на окремі концептуальні відмінності в деяких питаннях у сфері інформатизації освіти, дослідники [5] однакові в тому, що інтеграція інформаційних технологій у навчальний процес сприятиме індивідуалізації, диференціації, інтенсифікації освіти і, як наслідок, його оптимізації і вдосконаленню.

Потенціал інформаційних технологій незамінний як підтримка ситуації розвитку особистості студента: його здібностей до альтернативного мислення, формування умінь розробляти стратегію пошуку вирішення як навчальних, так і практичних завдань, прогнозувати результати реалізації ухвалених рішень на основі моделювання об'єктів, що вивчаються, явищ, процесів, взаємозв'язків між ними.

Застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій під час вивчення не лише дисциплін інформатичного циклу, але й гуманітарної та соціально-економічної, професійної та практичної підготовки, орієнтованих на майбутню спеціальність, підвищує ефективність навчального процесу в плані оволодіння умінням самостійного здобуття і представлення знань, оволодіння загальними методами пізнання і стратегією засвоєння навчального матеріалу, самостійного вибору режиму навчальної діяльності, організаційних форм і методів навчання. Інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі дають змогу переадресувати допомогу педагога переважно на вирішення студентами творчих, дослідницьких і проблемних завдань.

Рис. 1. Взаємозв'язок освіти в інформаційному суспільстві та інформаційної культури особистості вчителя

Можливості інтеграції інформаційних технологій в освіту дають змогу говорити про нову якість інформаційно-педагогічної діяльності, яка виявляється в дидактичних і психолого-педагогічних можливостях [3; 5], а саме:

Поліпшення організаційних умов навчального процесу:

- підвищення ефективності навчання шляхом упровадження нових механізмів наочності, інтерактивності навчального процесу;
- використання варіативних джерел навчальної інформації;
- ущільнення навчальної інформації за рахунок можливості її згортання і розгортання в часі і просторі (гіпертекст);
- оптимізація темпу роботи студентів: рівнева диференціація, індивідуалізація навчання, вибір індивідуальної освітньої траєкторії;
- ефективна реалізація міждисциплінарних зв'язків;
- оптимізація інформаційно-педагогічної діяльності педагога на основі

інформатизації його окремих функцій.

Поліпшення психолого-педагогічних умов навчальної діяльності:

– створення у студента стійкого інтересу і позитивного мотиву через природний інтерес до нового інструмента пізнання – комп'ютера;

– гуманне ставлення до студента, забезпечення його позитивного емоційного стану, відсутність страху в момент незнання;

– створення сприятливих умов для формування загальної культури мислення, комунікативної культури, розвитку інформаційної культури студента;

– включення механізму розвитку у студентів дослідницьких, творчих якостей;

– розвиток якостей рефлексії, самореалізації, самопізнання.

Спираючись на теоретичні дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених, визначимо тенденції розвитку освіти в інформаційному суспільстві, а це – неперервність; кореляція її із сучасним рівнем наук; освіта, що має випереджальний характер; створення інформаційного освітнього середовища; гуманізація, гуманітаризація, фундаменталізація, діяльнісна спрямованість освіти на основі засобів інформаційно-комунікаційних технологій; еволюція інформаційних технологій як універсальний, поліфункціональний засіб пізнання; культуродоцільність, полікультурність освіти; поглиблення світоглядної функції інформатики, становлення її як метапредметної, кроскультурної галузі знання тощо.

Розглянемо визначені тенденції розвитку освіти та її сутнісні характеристики детальніше.

Неперервність – необхідність і доступність освіти не тільки на початку життєвого шляху людини, але й упродовж всього життя, що зумовлено стрімким зростанням обсягів знань, інформаційних потоків, вдосконаленням технологій у всіх сферах діяльності суспільства і людини; забезпечення організаційної і змістової єдності, спадкоємності і взаємозв'язку всіх ланок освіти, спільно і скоординовано вирішуваного завдання із соціалізації особистості і такого, що задовольняє її прагнення до самоосвіти, саморозвитку.

Кореляція з сучасним рівнем наукових знань про світ і людину з реаліями сучасної культури тобто вбудовування освіти в культуру, науку і прогресивні технології.

Посилення прогностичної спрямованості освіти – здатність у своєму сучасному розвитку «передбачати» і випереджати, тобто задовольняти потреби прийдешніх поколінь; перехід від концепції підтримуючої освіти до концепції освіти, що носить випереджальний характер.

Створення єдиного інформаційно-освітнього простору країни та інтеграція його в світовий інформаційний освітній простір, зокрема вирішення проблем управління складною системою освіти, що передбачає багатоцільову діяльність; інтеграція і координація інформаційних потоків, підвищення оперативності та ефективності управління як окремими освітніми установами, так і всією системою національної освіти загалом; становлення світового мережевого

мультикультурного освітнього простору; подолання соціальної нерівності під час здобуття якісної освіти. Створення інформаційного освітнього середовища, в основі якого лежать інформаційно-комунікаційні технології, зокрема дистанційна освіта, що дає змогу здобувати якісну освіту у будь-який час, у будь-якому місці, впродовж всього життя.

Гуманізація освіти – зміщення акценту на інтереси і роль особистості учня і педагога; становлення суб'єкт–суб'єктних відносин; створення оптимальних умов різнобічного розвитку особистості в новому інформаційному освітньому середовищі.

Гуманітаризація освіти – формування у особистості власне людської форми ставлення до навколишнього середовища і самої себе, своєї власної діяльності в ньому; зміна акцентів і пріоритетів – відмова від технократизму, що протистоїть гуманітаризації, традиційному порівнянню гуманітарних і природничо-наукових дисциплін; створення ситуацій для ухвалення людиноорієнтованих рішень; подолання відриву унікалій від універсальності, взаємодія підсвідомого і свідомого, образного і поняттєвого, універсального і унікального; здійснення внутрішнього діалогу людини між її лівою і правою півкулями мозку.

Фундаменталізація освіти – перетворення освіти на справжній фундамент матеріальної, духовної, теоретичної і практичної діяльності людей; поглиблення теоретичної загальноосвітньої, загальнонаукової, загальнопрофесійної підготовки учнів, що дає їм змогу побачити взаємозв'язок предметів і явищ, створити власну цілісну картину світу; взаємодоповнення, тобто компліментарність раціонально-логічного і емоційно-образного мислення; розкриття основ і джерел різного знання і досвіду; вивчення і формування цілісних уявлень про основні закони природи, суспільства і їх подальший розвиток, а також природу і призначення самої людини.

Діяльнісна спрямованість – продуктивність в освіті; можливість створення власного сьогодення затребуваних навчальних проектів і продуктів на основі інформаційних технологій, які стають основними інструментами подальшої практичної інформаційно-професійної діяльності людини, що реально діють; моделювання різних діяльнісних процесів, явищ і об'єктів; трансформація відомого гасла «Школа – це підготовка до життя» в гасло «Школа – це саме життя» на основі доступу до будь-яких знань, думок, співпраці не тільки з учителем, іншими школярами, а й вченими, фахівцями в різних галузях знань та ін.; посилення усвідомленості, вмотивованості та особистісної значущості освіти, затребуваність в інформаційному товаристві інтеграційної діяльності людини.

Пріоритетність креативності в діяльності – передача репродуктивних функцій в діяльності системам обробки інформації, інформаційним технологіям; розширення проектної діяльності в освіті.

Цілісність освіти – єдність, нерозривність, взаємозв'язок природничо-наукової і гуманітарної освіти, реалізація міждисциплінарних зв'язків у рамках окремих галузей знання, формування цілісного системного бачення

світу в контексті міждисциплінарного діалогу «двох культур», що сприяє становленню цілісної особистості; забезпечення функціонального зв'язку гуманітаризації, фундаменталізації і діяльній спрямованості освіти.

Еволюція інформаційних технологій в освіті як універсального, поліфункціонального засобу пізнання – системотвірний, синтетичний характер інформаційних технологій в освіті, що забезпечує ефективну підтримку її цілісності.

Етична домінанта як смислотвірний стрижень освіти – обумовленість зростанням ролі особистості в інформаційному суспільстві; виховання людини у дусі миру, взаєморозуміння, другою домінантності, толерантності і відповідальності, громадянина світу, що володіє макромисленням, глобальною етикою, високою мірою відповідальності за долю своєї країни і людства в цілому; знаходження особою правильного поєднання свободи, відповідальності і самообмеження як основних регуляторів власної діяльності; формування соціально відповідальної, критично мислячої особистості з чіткими ціннісними орієнтирами.

Відкритість освіти – здатність до саморозвитку, що передбачає новий підхід до визначення цілей і результатів освіти, взаємодії вчителя та учнів, до особистості студента і педагога, змісту освіти: по-перше, вибір особистістю своєї індивідуальної освітньої траєкторії впродовж всього життя за допомогою нових джерел знань, таких як ЗМІ, мережі тощо, і докорінної зміни технології отримання знань на основі таких важливих дидактичних властивостей комп'ютера, як індивідуалізація і диференціація навчального процесу при збереженні його цілісності; по-друге, зміна ролі педагога в інформаційних умовах, головною компетенцією якого стає роль помічника, консультанта, навігатора як у світі знань, так і у формуванні у студента цілісної якості бути Особистістю; по-третє, еволюція гасла освіти від «учити знанням» через «учити вчитися» – до актуального для інформаційного суспільства «учити оптимального вибору індивідуального освітнього маршруту» учня і способів його проходження, тобто «навігація в освіті», а може бути і ще ширше – вибору способу життя, сфери саморозвитку.

Орієнтація освіти на саморозвиток особистості – опора на особистісне знання, суб'єктний досвід, індивідуальну зацікавленість, особистісно-творчу роботу; розвиток самостійності і незалежності особистості у відкритій освіті; підтримка проявів самозвеличення – самовизначення, самопізнання, саморозвитку, самореалізації.

Особистісна орієнтація освіти – формування різнобічно розвиненої особистості, що разом з оволодінням знаннями, уміннями і навичками передбачає формування переконань, світогляду, ідеалів, прагнень, інтересів, здібностей, звичок, уваги, волі, відчуттів тощо; посилення ефективності особистісно-розвиваючого потенціалу освіти за допомогою комп'ютерної підтримки особистісно-розвивальних освітніх технологій – контекстуальних, діалогічних, ігрових, комунікативно-рольових, імітаційно-моделюючих систем навчання, що потребує мотивації навчання, мобілізації творчих сил учнів, актуалізації ціннісно-сміслових аспектів власної освітньої діяльності, орієнтації на самостійне прийняття рішення, рефлексію механізмів

саморозвитку, «самотворення».

Культуровідповідність – гармонійність співіснування людини, суспільства і природи; освіта як елемент людської цивілізації і одночасно складника і дзеркала культурної традиції власної країни; віддзеркалення в освіті специфіки модернізації поля культури в умовах інформаційного суспільства, обумовленої проявом інформаційних рис традиційних культур (віртуалізація комунікації, полікультурність тощо), виникненням нових культур (культура електронних ЗМІ, екранна, мережева тощо); зрушення культури в епіцентр сучасної освіти; зростання значущості культури в спадкоємності поколінь та індивідуального розвитку людини.

Полікультурність – адекватність культурному й етнічному різноманіттю людства; виховання у людини толерантності до інших культур і систем цінностей; вироблення її соціальної і особистісної цілісності і відповідності, подолання одновимірності людини; культурна компетентність особистості, пов'язана з полегшенням доступу до культурних цінностей інших націй і народів при мережевих взаємодіях; трансформація монологу в діалог і полілог та ін.

Екологізація, природовідповідність освіти – орієнтація освіти на мету розуміння і збереження природи, ноосферний розвиток суспільства, збереження біосфери планети і виживання людства як виду, становлення ноосферної особистості, здатної вирішувати глобальні проблеми людства; усвідомлення шляхів забезпечення виживання цивілізації і збереження людської сутності при створенні штучного інтелекту; практичне залучення особистості до природоохоронної і природодослідницької діяльності.

Специфіка сучасного світу, особливості його пізнання і освоєння визначають такі вимоги до людини, як: усвідомлення реалій і особливостей сучасної цивілізації; оволодіння новими ціннісними орієнтирами; розуміння цінності знання для самореалізації у сучасному світі; збагачення мислення шляхом освоєння сучасних методів наукового пізнання; освоєння світу, культури в цілісності і єдності; творчий, інноваційний характер діяльності; розуміння призначення і особливого місця людини в культурі; особистісна самоактуалізація в культурі та житті; поєднання стійкого світогляду, соціальних і етичних переконань з високою психологічною мобільністю, гнучкістю, адаптивністю тощо. Вибір педагогічного способу професійного становлення педагога зумовлений мотиваційними метаморфозами, що виявляють взаємозв'язок цінності професійного зростання і мотивів, які спонукають людину брати на себе відповідальність за власну життєдіяльність, здобуття життєвого успіху і професійного покликання як досягнення професійного «Я», тобто наполегливого формування наміру на самозміну Я-професійного та його об'єктивації в педагогічній реальності.

Отже, об'єктивна вимога часу – інформатизація освіти – обумовлена необхідністю кореляції освіти з сучасним рівнем знань про світ і людину, вимогами до сучасної освіченої людини, реаліями сучасного світу і культури в інформаційному суспільстві. Розглядаючи інформатизацію освіти крізь призму модернізації сучасної освітньої системи України, вважаємо за

необхідне звернути увагу на злиття індивідуального і культурного смислів професійно-педагогічної діяльності, що супроводжується своєрідною організацією проявів єдності особистості педагога і освітньо-розвивального простору, де він виступає суб'єктом набуття професійного покликання з метою взаємозумовленого оновлення професійно-педагогічної якості його особистості і педагогічної дійсності.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. Світанок Європи: Проблема формування нового учителя для об'єднаної Європи ХХІ століття. – 3-тє вид. Віктор Андрущенко. – Київ: Знання України, 2015. – 1099 с.

2. Андрущенко В. Філософія освіти в сучасній Україні: стан та перспективи розвитку / В. Андрущенко, В. Лутай. // Вища освіта України. – 2004. – № 4. – С. 5-13; Гершунский Б. С. Философия образования: учебное пособие для студентов высших и средних педагогических учебных заведений / Б. С. Гершунский. – Москва: Московский психолого-социальный институт, 1998. – 432 с.; Кастельс М. Информационная эпоха: Экономика, общество и культура / М. Кастельс; пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана; Гос. ин-т. высш. школы экономики [Текст]. – Москва: Изд-во ГУ ВШЭ, 2000. – 606 с., Суханов А. П. Информация и прогресс. – Новосибирск: Наука. Сиб. отд-ние (Сер. Наука и техн. прогресс), 1988. – 192 с.; Семенюк Э. П. Информационная культура общества и прогресс информатики [Текст] / Э. П. Семенюк. // НТИ. – Сер Л. – 1994. – № 1. – С. 1-8; Петров А. В. Методологические и методические основы личностно-развивающего компьютерного образования [Текст]: монография / А. В. Петров. – Волгоград: Перемена, 2001. – 267 с.; Урсул А. Д. Информатизация общества (введение в социальную информатику) [Текст] / А. Д. Урсул. – Москва: АОН, 1990. – 192 с.; Шрейдер Ю. А. Информатизация и культура / Ю. А. Шрейдер // НТИ. – Серия 2. – 1991. – № 8. – С. 1–9.

3. Арнольд А. И. Введение в культурологию [Текст]: учебное пособие / А. И. Арнольд. – Москва: НАКиОЦ, 1993. – 349 с.; Вохрышева М. Г. Интерактивные культурологические модели диалогического взаимодействия в информогенезе личности [Текст] / М. Г. Вохрышева // Информационная культура: Процессы теоретического осмысления: сб. 11. – Краснодар, 2001. – С. 29-86; Гендина Н. И. База исследований в области информационной культуры [Текст] / Н. И. Гендина, Е. Л. Кудрина // Библиография. – 2001. – № 3. – С. 110-113; Гречихин И. Е. Методические подходы к комплексному использованию средств информационных и коммуникационных технологий в процессе подготовки студентов неязыковых специальностей университета (на примере образоват. информ.-коммуникац. среды обучения иностр. яз.): автореф. дис.... канд. пед. наук [Текст] / И. Е. Гречихин. – Москва, 2004. – 18 с.; Коган Л. Н. Личность и культура [Текст] / Л. Н. Коган / Социализм и личность. – М., 1976. – С. 138-139; Слостенин В. А. Методологическая культура учителя / Слостенин В. А., Тамарин В. Э. // Педагогика. – 1990. – № 7. – С. 82-88; Соколова И. В. Социальная информатика [Текст]: учебник / И. В. Соколова. – Москва: Перспектива, 2008. – 274 с.; Чванова М. С.

Информатизация системы непрерывной подготовки специалистов: методология, теория, практика [Текст]: монография / М. С. Чванова, И. А. Липский. – Тамбов: ТГУ им. Г. Р. Державина, 2000. – 518 с.

4. Бондаревская Е. В. Педагогика: личность в гуманистических теориях и системах воспитания: учебное пособие / Е. В. Бондаревская, С. В. Кульневич; под. общей редакцией Е. В. Бондаревской. – Москва–Ростов-на-Дону: Учитель, 1999. – 560 с.

5. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. – Київ: Атіка, 2008. – 684 с.; Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України: метод. рекомендації / В. Ю. Биков, О. В. Білоус, Ю. М. Богачков [та ін.]; за заг. ред. В. Ю. Бикова, О. М. Спіріна, О. В. Овчарук. – Київ: Атіка, 2010. – 84 с.; Биков Ю. С. Сучасні інноваційні ІКТ-інструменти розвитку систем відкритої освіти / В. Ю. Биков, А. М. Гуржій // Педагогічна і психологічна науки в Україні: збірник наукових праць: в 5-ти т. Т. 4. Професійна освіта і освіта дорослих. – Київ: Педагогічна думка, 2012. – 512 с.; Жалдак М. Формування інформаційної культури вчителя / М. І. Жалдак, О. А. Хомік // International Charity Foundation for History and Development of Computer Science and Technique ICFCST. – Режим доступу: <http://www.icfcst.kiev.ua/symposium/proceedings/galdak.doc> [Електронний ресурс]; Жук Ю. О. Комп'ютерно орієнтовані засоби навчальної діяльності: проблеми створення та впровадження / Ю. О. Жук // Науковий вісник Ізмаїльського держ. пед. ін-ту. – Ізмаїл: ІДГУ, 2004. – Вип. 16. – С. 11–15; Коломієць А. М. Інформаційна культура вчителя початкових класів [Текст]: монографія / А. М. Коломієць; Вінницький держ. педагогічний ун-т ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця: ВДПУ, 2007. – 379 с.; Коляда М. Г. Формування інформаційної культури майбутніх економістів у процесі професійної підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / М. Г. Коляда; Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка. – Луганськ, 2004. – 24 с.; Макаренко Л. Л. Теоретичні та методичні основи формування інформаційної культури: монографія/ Л.Л.Макаренко; за наук. ред. проф. С.М. Яшанова. – Київ: ФОП Гринь Д.С., 2012. – 480 с.; Морзе Н. В. Система інформаційної підтримки набуття магістрами наукової складової ІКТ-компетентності / Морзе Наталія Вікторівна, Кузьмінська Олена Геронтіївна // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2014. – Том 44. – № 6. – С. 42-56; Машбиць Ю. І. Основи нових інформаційних технологій навчання: посібник для вчителів / Ю. І. Машбиць, О. О. Гокунь, М. І. Жалдак, О. Ю. Комісаров, Н. В. Морзе. – Київ: ІЗМН, 1997. – 264 с.; Моделі гармонізації мережних інструментів організації та інформаційно-технологічного підтримування навчально-пізнавальної діяльності [Електронний ресурс] / О. М. Спірін, В. М. Дем'яненко, Ю. Г. Запорожченко [та ін.] // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012. – № 6 (32). – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/774/580>; Рамський Ю. С. Методична система формування інформаційної культури майбутніх вчителів

математики: автореф. дис... д-ра пед. наук / Ю. С. Рамський. – Київ, 2013. – 56 с.; Роберт И. В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы; перспективы использования: монография / И. В. Роберт. – Москва: ИИО РАО, 2010. – 140 с.; Яшанов С. М., Макаренко Л. Л. Створення і розвиток мережевих освітніх товариств / С. М. Яшанов, Л. Л. Макаренко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи: збірник наукових праць / за ред. В. Д. Сиротюка. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – Вип. 19. – С. 226-233.

6. Гессен С. И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию / С. И. Гессен. – Москва: Школа-Пресс, 1995. – 448 с.

7. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>; Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років. С. 15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/img/zstored/files/project_30102014.doc.

8. Державні програми: «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006–2010 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>; Державна програма роботи з обдарованими молоддю на 2007–2010 роки «Постанова Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 р. № 1016» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dok.znaimo.com.ua>; Державна цільова науково-технічна програма «Образний комп'ютер» (схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2000 № 1652 та затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 58) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/norm_akt; Державна цільова науково-технічна програма «Впровадження і застосування грид-технологій на 2009–2013 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>.

9. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.

10. Казначеев В. П. Феномен человека: космические и земные истоки. – Новосибирск: Новосибирское книжное издательство, 1991. – 128 с.

11. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в Європейський освітній простір. Назва з екрану. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3145/.

12. Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/news/43501/>.

References:

1. Andrushhenko V. Svitanok Yevropy`: Problema formuvannya novogo uchy`telya dlya ob`yednanoyi Yevropy` XXI stolittya. – 3-tye vy`d. Viktor Andrushhenko. – Ky`yiv: Znannya Ukrayiny`, 2015. – 1099 s.

2. Andrushhenko V. Filosofiya osvity` v suchasnij Ukrayini: stan ta perspekty`vy` rozvy`tku / V. Andrushhenko, V. Lutaj. // Vy`shha osvita Ukrayiny`. – 2004. – № 4. – С. 5-13; Gershunskiy B. S. Filosofiya obrazovaniya: uchebnoe posobie dlya studentov vysshih i srednih pedagogicheskikh uchebnykh zavedeniy / B. S. Gershunskiy. – Moskva: Moskovskiy psihologo-sotsialnyiy institut, 1998. – 432 s.; Kastels M. Informatsionnaya epoha: Ekonomika, obschestvo i kultura / M. Kastels; per. s angl. pod nauch. red. O. I. Shkaratana; Gos. in-t. vyssh. shkolyi ekonomiki [Tekst]. – Moskva: Izd-vo GU VShE, 2000. – 606 s., Suhanov A. P. Informatsiya i progress. – Novosibirsk: Nauka. Sib. otd-nie (Ser. Nauka i tehn. progress), 1988. – 192 s.; Semenyuk E. P. Informatsionnaya kultura obschestva i progress informatiki [Tekst] / E. P. Semenyuk. // NTI. – Ser L. – 1994. – № 1. – С. 1-8; Petrov A. V. Metodologicheskie i metodicheskie osnovyi lichnostno-razvivayushego kompyuternogo obrazovaniya [Tekst]: monografiya / A. V. Petrov. – Volgograd: Peremena, 2001. – 267 s.; Ursul A. D. Informatizatsiya obschestva (vvedenie v sotsialnuyu informatiku) [Tekst] / A. D. Ursul. – Moskva: AON, 1990. – 192 s.; Shreyder Yu. A. Informatizatsiya i kultura / Yu. A. Shreyder // NTI. – Seriya 2. – 1991. – № 8. – С. 1–9.

3. Arnoldov A. I. Vvedenie v kulturologiyu [Tekst]: uchebnoe posobie / A. I. Arnoldov. – Moskva: NAKiOTs, 1993. – 349 s.; Vohryisheva M. G. Interaktivnyie kulturologicheskie modeli dialogicheskogo vzaimodeystviya v informogeneze lichnosti [Tekst] / M. G. Vohryisheva // Informatsionnaya kultura: Protsessyi teoreticheskogo osmysleniya: sb. 11. – Krasnodar, 2001. – С. 29-86; Gendina N. I. Baza issledovaniy v oblasti informatsionnoy kulturyi [Tekst] / N. I. Gendina, E. L. Kudrina // Bibliografiya. – 2001. – № 3. – С. 110-113; Grechihin I. E. Metodicheskie podhodyi k kompleksnomu ispolzovaniyu sredstv informatsionnykh i kommunikatsionnykh tehnologiy v protsesse podgotovki studentov neyazykovykh spetsialnostey universiteta (na primere obrazovat. inform.-komunikats. sredy obucheniya inostr. yaz.): avtoref. dis.... kand. ped. nauk [Tekst] / I. E. Grechihin. – Moskva, 2004. – 18 s.; Kogan L. N. Lichnost i kultura [Tekst] / L. N. Kogan / Sotsializm i lichnost. – M., 1976. – С. 138-139; Slastenin V. A. Metodologicheskaya kultura uchitelya / Slastenin V. A., Tamarin V. E. // Pedagogika. – 1990. – № 7. – С. 82-88; Sokolova I. V. Sotsialnaya informatika [Tekst]: uchebnyk / I. V. Sokolova. – Moskva: Perspektiva, 2008. – 274 s.; Chvanova M. S. Informatizatsiya sistemyi nepreryivnoy podgotovki spetsialistov: metodologiya, teoriya, praktika [Tekst]: monografiya / M. S. Chvanova, I. A. Lipskiy. – Tambov: TGU im. G. R. Derzhavina, 2000. – 518 s.

4. Bondarevskaya E. V. Pedagogika: lichnost v gumanisticheskikh teoriyakh i sistemah vospitaniya: uchebnoe posobie / E. V. Bondarevskaya, S. V. Kulnevich; pod. obschey redaktsiey E. V. Bondarevskoy. – Moskva–Rostov-na-Donu: Uchitel, 1999. – 560 s.

5. By`kov V. Yu. Modeli organizacijny`x sy`stem vidkry`toyi osvity`: monografiya. – Ky`yiv: Atika, 2008. – 684 s.; Osnovy` standarty`zacyi informacijno-komunikacijny`x kompetentnostej v sy`stemi osvity` Ukrayiny`: metod. rekomendaciyi / V. Yu. By`kov, O. V. Bilous, Yu. M. Bogachkov [ta in.]; za zag. red. V. Yu. By`kova, O. M. Spirina, O. V. Ovcharuk. – Ky`yiv: Atika, 2010. – 84 s.;

By`kov Yu. S. Suchasni innovacijni IKT-instrumenty` rozvy`tku sy`stem vidkry`toyi osvity` / V. Yu. By`kov, A. M. Gurzhij // Pedagogichna i psy`xologichna nauky` v Ukrayini: zbirny`k naukovy`x pracz`: v 5-ty` t. T. 4. Profesijna osvita i osvita dorosly`x. – Ky`yiv: Pedagogichna dumka, 2012. – 512 s.; Zhaldak M. Formuvannya informacijnoyi kul`tury` vchy`telya / M. I. Zhaldak, O. A. Xomik // International Charity Foundation for History and Development of Computer Science and Technique ICFCST. – Rezhy`m dostupu: <http://www.icfcst.kiev.ua/symposium/proceedings/galdak.doc> [Elektronny`j resurs]; Zhuk Yu. O. Komp`yuterno oriyentovani zasoby` navchal`noyi diyal`nosti: problemy` stvorennya ta vprovadzhennya / Yu. O. Zhuk // Naukovy`j visny`k Izmayil`s`kogo derzh. ped. in-tu. – Izmayil: IDGU, 2004. – Vy`p. 16. – C. 11–15; Kolomiyecz` A. M. Informacijna kul`tura vchy`telya pochatkovy`x klasiv [Tekst]: monografiya / A. M. Kolomiyecz`; Vinny`cz`ky`j derzh. pedagogichny`j un-t im. My`xajla Kocyuby`ns`kogo. – Vinny`cya: VDPU, 2007. – 379 s.; Kolyada M. G. Formuvannya informacijnoyi kul`tury` majbutnix ekonomistivu procesi profesijnoyi pidgotovky`: avtoref. dy`s. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / M. G. Kolyada; Lugans`ky`j nacional`ny`j pedagogichny`j universy`tet imeni Tarasa Shevchenka. – Lugans`k, 2004. – 24 s.; Makarenko L. L. Teorety`chni ta metody`chni osnovy` formuvannya informacijnoyi kul`tury`: monografiya/ L.L.Makarenko; za nauk. red. prof. S.M.Yashanova. – Ky`yiv: FOP Gry`n` D.S., 2012. – 480 s.; Morze N. V. Sy`stema informacijnoyi pidtry`mkuy` nabuttya magistramy` naukovoyi skladovoyi IKT-kompetentnosti / Morze Nataliya Viktorivna, Kuz`mins`ka Olena Gerontiyivna // Informacijni texnologiyi i zasoby` navchannya. – 2014. – Tom 44. – № 6. – C. 42-56; Mashby`cz` Yu. I. Osnovy` novy`x informacijny`x texnologij navchannya: posibny`k dlya vchy`teliv / Yu. I. Mashby`cz`, O. O. Gokun`, M. I. Zhaldak, O. Yu. Komisarov, N. V. Morze. – Ky`yiv: IZMN, 1997. – 264 s.; Modeli garmonizaciyi merezhny`x instrumentiv organizaciyi ta informacijno-texnologichnogo pidtry`muvannya navchal`no-piznaval`noyi diyal`nosti [Elektronny`j resurs] / O. M. Spirin, V. M. Dem`yanenko, Yu. G. Zaporozhchenko [ta in.] // Informacijni texnologiyi i zasoby` navchannya. – 2012. – № 6 (32). – Rezhy`m dostupu: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/774/580>; Rams`ky`j Yu. S. Metody`chna sy`stema formuvannya informacijnoyi kul`tury` majbutnix vchy`teliv matematy`ky`: avtoref. dy`s... d-ra ped. nauk / Yu. S. Rams`ky`j. – Ky`yiv, 2013. – 56 s.; Robert I. V. Sovremennyye informatsionnyie tehnologii v obrazovanii: didakticheskie problemy; perspektivy i ispolzovaniya: monografiya / I. V. Robert. – Moskva: IIO RAO, 2010. – 140 s.; Yashanov S. M., Makarenko L. L. Stvorennya i rozvy`tok merezhevy`x osvitnix tovary`stv / S. M. Yashanov, L. L. Makarenko // Naukovy`j chasopy`s Nacional`nogo pedagogichnogo universy`tetu imeni M. P. Dragomanova. Seriya 5. Pedagogichni nauky`: realiyi ta perspekty`vy`: zbirny`k naukovy`x pracz` / za red. V. D. Sy`rotyuka. – Ky`yiv: Vy`d-vo NPU imeni M. P. Dragomanova, 2009. – Vy`p. 19. – C. 226-233.

6. Gessen S. I. Osnovy` pedagogiki. Vvedenie v prikladnuyu filosofiyu / S. I. Gessen. – Moskva: Shkola-Press, 1995. – 448 s.

7. Zakon Ukrayiny` «Pro vy`shhu osvitu» [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>; Koncepciya rozvy`tku osvity` Ukrayiny` na period 2015–2025 rokiv. S. 15 [Elektronny`j

resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://www.mon.gov.ua/img/zstored/files/project_30102014.doc.

8. Derzhavni programy`: «Informacijni ta komunikacijni texnologiyi v osviti i nauci» na 2006–2010 roky`» [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua>; Derzhavna programa roboty` z obdarovany`my` moloddyu na 2007–2010 roky` «Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 8serpnya 2007 r. № 1016» [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://dok.znaimo.com.ua>; Derzhavna cil`ova naukovo-texnichna programa «Obrazny`j komp`yuter» (sxvalena postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 08.11.2000 № 1652 ta zatverdzhena postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 27 sichnya 2010 r. № 58) [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://kodeksy.com.ua/norm_akt; Derzhavna cil`ova naukovo-texnichna programa «Vprovadzhennya i zastosuvannya grid-texnologij na 2009–2013 roky`» [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>.

9. Pro Osnovni zasady` rozvy`tku informacijnogo suspil`stva v Ukrayini na 2007-2015 roky`» [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.

10. Kaznacheev V. P. Fenomen cheloveka: kosmicheskie i zemnyie istoki. – Novosibirsk: Novosibirskoe knizhnoe izdatelstvo, 1991. – 128 s.

11. Konceptual`ni zasady` rozvy`tku pedagogichnoyi osvity` Ukrayiny` ta yiyi integraciji v Yevropejs`ky`j osvitnij prostir. Nazva z ekranu. – [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3145/.

12. Konceptiyi rozvy`tku osvity` Ukrayiny` na period 2015–2025 rokiv [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://osvita.ua/news/43501/>.

ЗМІСТ

Бикова С. В. Особливості схильності до ризику осіб, які відрізняються за пасіонарністю	6
Васильєва-Халатникова М. О. Особливості впровадження педагогічної технології формування професійної рефлексії майбутніх соціальних педагогів у вищому навчальному закладі.....	18
Voitovska O. M., Tolochko S. V. Teacher professional development in the European Union countries as a component of continuous education	28
Дияк В. В., Тушко К. Ю. Дидактичні особливості використання методу есеїстики у процесі викладання філософії	47
Заїка В. М., Чернов А. А. Роль працівника психологічної служби закладів дошкільної освіти в забезпеченні просвіти дорослих учасників навчально-виховного процесу	60
Кашина Г. С. Використання дистанційного навчання у системі післядипломної педагогічної освіти.....	76
Кубанов Р. А. Обеспечение качества образования в ВУЗе на основе международного стандарта ISO 9000	89
Лазаренко Н. І. Конкурентоспроможність викладачів вищої школи як вимога євроінтеграції сучасної системи освіти	114
Макаренко Л. Л., Орос І. Н., Певсе А. А. Особливості інформатизації освіти в системі неперервної освіти	128

Марусинець М. М.	
Освіта впродовж життя: досвід Німеччини.....	143
Онищук І. А.	
Теоретичне обґрунтування проблеми розвитку у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти культури самовираження	155
Слабко В. М., Стрельник О. О.	
Педагогічне проектування та моделювання в структурі неперервної освіти	170
Тушева В. В.	
Методологічні і теоретичні аспекти проблеми формування науково-дослідницької культури майбутнього вчителя в умовах оновлення вищої педагогічної школи	196
Феденько С. М.	
Система неперервної фармацевтичної освіти в Україні	224
Хижна О. П., Мова Л. В.	
Педагогічний ресурс етнокультурної підготовки майбутніх учителів у системі неперервної освіти в Україні: переваги і недоліки	243
Якименко С. І., Дячук В. І.	
Забезпечення наступності процесу формування життєвої компетентності старшокласників у позаурочній діяльності	259

Наукове видання

НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА В СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ВИМІРАХ

За науковою редакцією доктора педагогічних наук *В. М. Слабка*

Відповідальний редактор – *Л. Макаренко*

Технічні редактори – *Т. Меркулова, О. Гордашевська*

Обкладинка – *Т. Ветраченко*

Верстка – *М. Головенко*

Підписано до друку 28 вересня 2018 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умовн. друк. аркушів 16,51. Облік видав арк. 17,73. Наклад 300.

Зам. № 1018м-191

Віддруковано з оригіналів

Видавничий дім «Гельветика»
73034, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а, офіс 105.
Телефон +38 (0552) 39 95 80
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4392 від 20.08.2012 р.